

ΠΡΟΠΟΝΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΕΣ ΣΤΙΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΗΛΙΚΙΕΣ (555)

Ενότητα 8: Ταλέντο

Χρήστος Κοτζαμανίδης
Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού
Θεσσαλονίκης

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ταλέντο

Περιεχόμενα ενότητας

---

1. Δομή μακρόχρονου σχεδιασμού
2. Ορισμός ταλέντου
3. Παράγοντες ταλέντου

Σκοποί ενότητας

Την κατανόηση

- της έννοιας του ταλέντου.
- των παραγόντων που καθορίζουν το ταλέντο.
- της αξιοποίησής του μέσω μακρόχρονου προπονητικού σχεδιασμού.

Δομή μακρόχρονου σχεδιασμού

1. Ανεύρεση Ταλέντου
2. Επιλογή σε άθλημα.
3. Αξιοποίηση Ταλέντου/Προπονητικός σχεδιασμός
  - Έναρξη προετοιμασίας
  - Στάδια προετοιμασίας
  - Περιεχόμενα Προπόνησης
4. Αρνητικές επιπτώσεις (overtraining κ.α.)
5. Αξιολόγηση

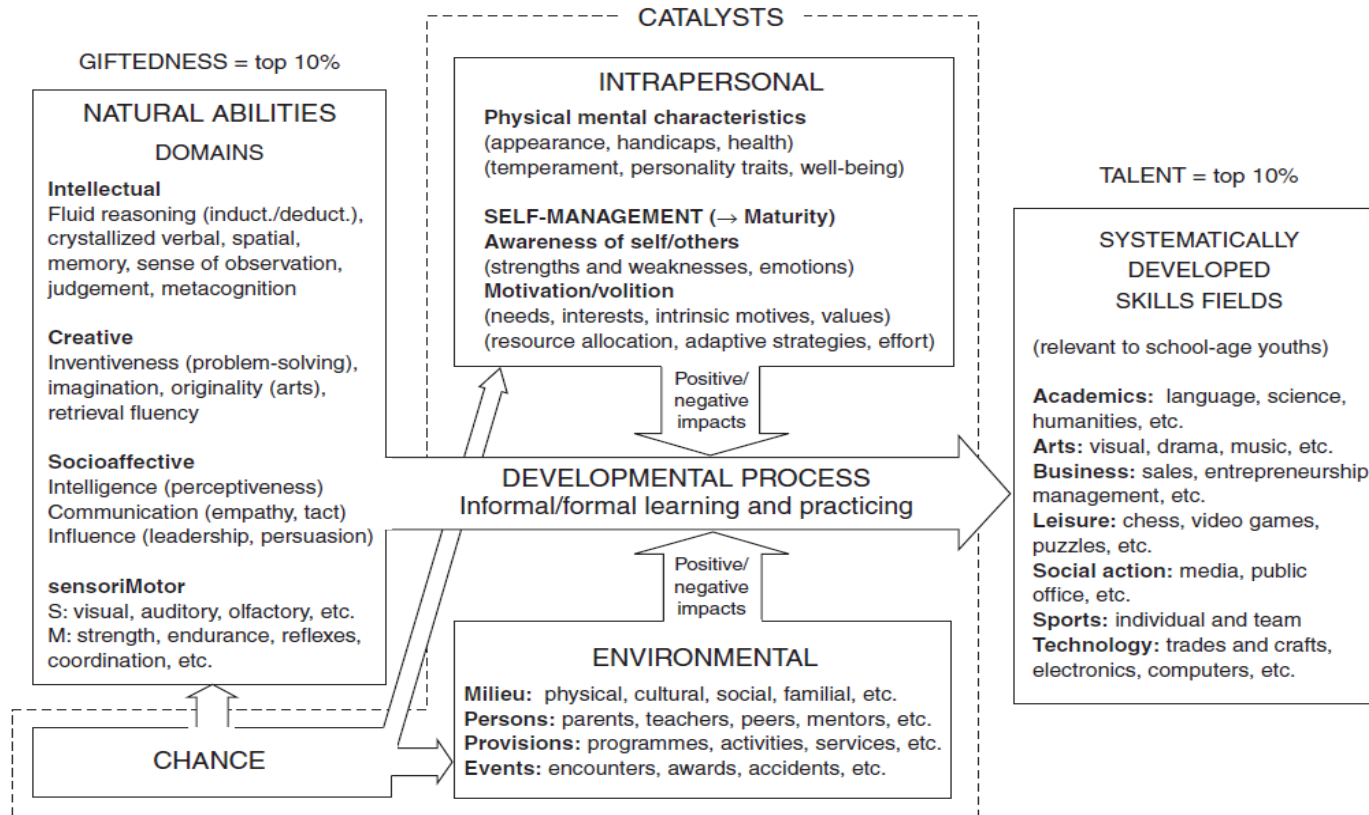
Δομή μακρόχρονου σχεδιασμού

1. Ανεύρεση Ταλέντου
2. Επιλογή σε άθλημα.
3. Αξιοποίηση Ταλέντου/Προπονητικός σχεδιασμός
  - Έναρξη προετοιμασίας
  - Στάδια προετοιμασίας
  - Περιεχόμενα Προπόνησης
4. Αρνητικές επιπτώσεις (overtraining κ.α.)
5. Αξιολόγηση

Γενικευμένο Μοντέλο Ταλέντου

Γενικευμένο Μοντέλο ταλέντου [Rossum and Gagne 2005]

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ταλέντο

Ορισμός Ταλέντου

Τι είναι ταλέντο;

Είναι το άτομο που μπορεί να **ανταποκριθεί** και να **διακριθεί** σε κορυφαίο επίπεδο στις απαιτήσεις ενός αθλήματος.

Ερωτήματα:

Υπάρχει:

- Γενικό ταλέντο;
- Για ομοειδή αθλήματα;
- Για ένα άθλημα;

Ταλέντο τι είναι;

- Είναι τα **προικισμένα** άτομα τα οποία έχουν αναπτυγμένες τις **γενετικές** προδιαγραφές να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις ενός αγωνίσματος.
- Κατά βάση από τον γενετικό κώδικα εξαρτάται:
  - Η Ανθρωπομετρική κατανομή.
  - Η Φυσική κατάσταση.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ταλέντο

Παράγοντες Ταλέντου

Παράγοντες που επηρεάζουν την ανίχνευση και αξιοποίηση του ταλέντου

- Ενδογενείς παράγοντες.
- Εξωγενείς παράγοντες.

Ενδογενείς παράγοντες 1

- Γενετικός παράγοντας.
- Διαφοροποίηση χρονολογικής και βιολογικής ηλικίας.
- Μήνας Γέννησης.
- Μεταβλητότητα απόδοσης στην διάρκεια της αναπτυξιακής ηλικίας.

Ενδογενείς παράγοντες 2

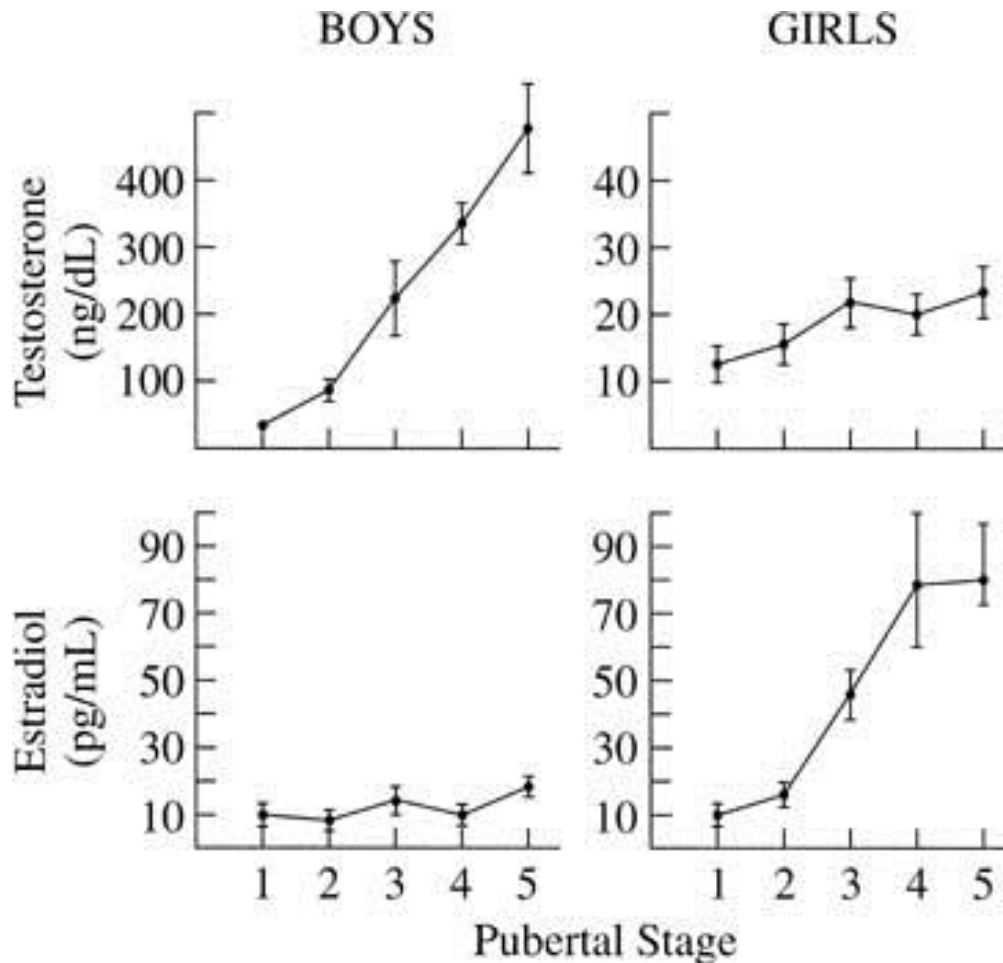
- Έχει τεκμηριωθεί η επίδραση των γονιδίων στους δείκτες ανθρωπομετρίας και φυσικής κατάστασης αλλά...
- Δεν έχει τεκμηριωθεί ακόμη σε ποιο βαθμό οι πρωταθλητές διαφοροποιούνται στην ποσότητα των σχετικών γονιδίων σε σχέση με τους απροπόνητους

[Lippi et al. 2009, Bray et al. 2009].

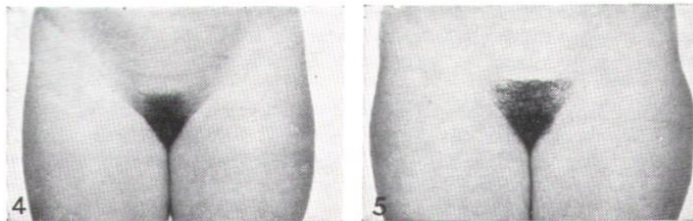
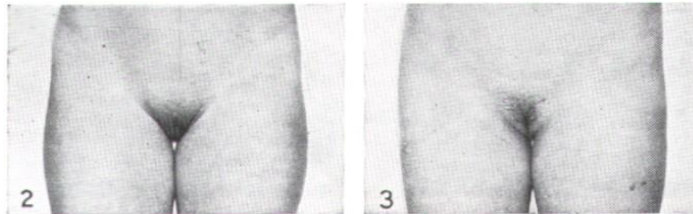
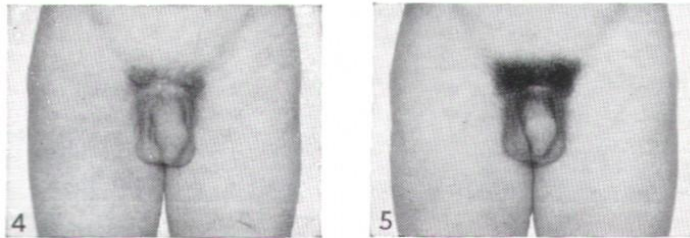
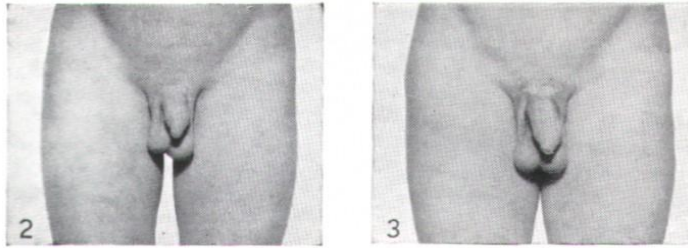
Ενδογενείς παράγοντες: Διαφοροποίηση βιολογικής και χρονολογικής ηλικίας

Στάδια ωρίμανσης και ορμόνες σε αγόρια και κορίτσια [Nottelmann et al. 1987].

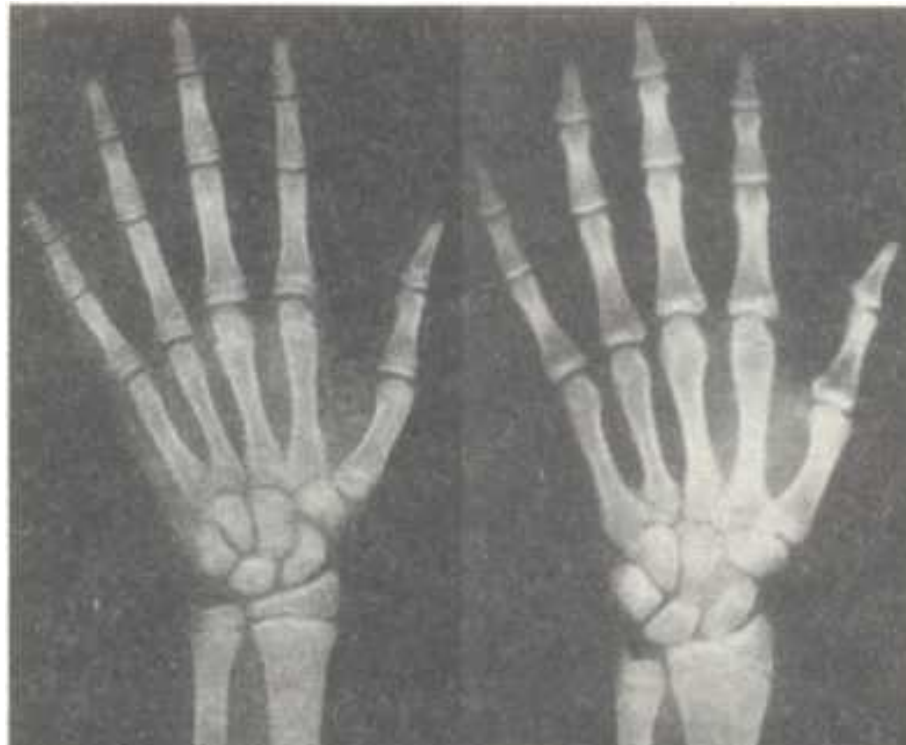
Δευτερογενή χαρακτηριστικά φύλου

Τα στάδια ανάπτυξης είναι
πέντε. Στο No 1 δεν
υπάρχει τρίχωση
[Tanner 1967 από Ζάκα 2010]

Μέθοδος οστικής Πυκνότητας

Το αριστερό χέρι αντιστοιχεί σε στάδιο 1 και το δεξιό σε στάδιο 5
[Tanner 1967 από Ζάκα 2010].

Παρατήρηση

- Σε χαντμπωλίστες εφηβικής ηλικίας τις θέσεις των παικτών 9μ τις κατείχαν **οι υψηλότεροι** παίκτες και βιολογικά όμως πιο ώριμοι.
- Αντίθετα οι **πιο κοντοί** και καθυστερημένης βιολογικής ωρίμανσης κατείχαν τις πλάγιες θέσεις.

[Mathys et al. 2013]

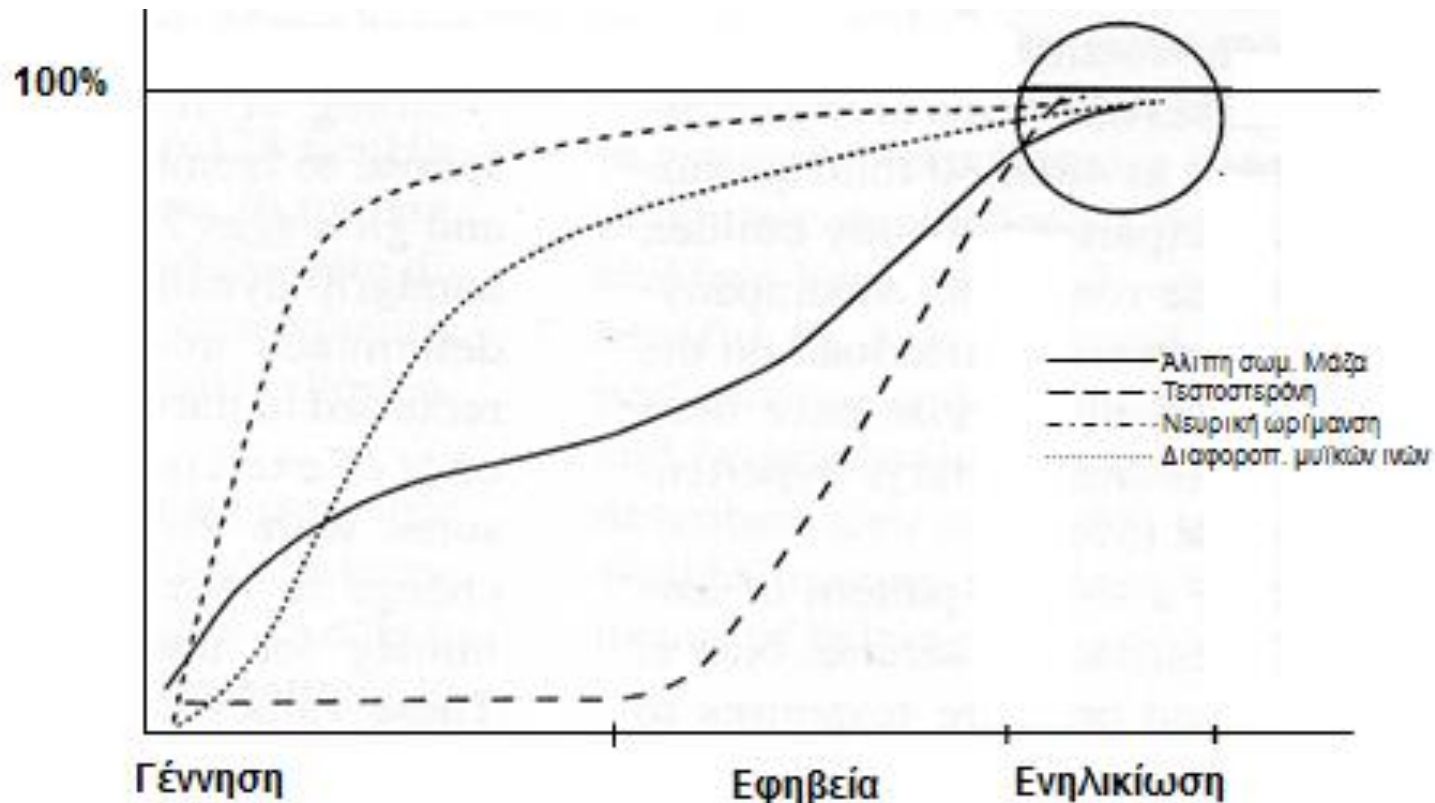
Ενδογενείς Παράγοντες: Μήνας γέννησης

- Αρχικά είχε εκτιμηθεί ότι τα παιδιά που γεννιούνται στους **αρχικούς μήνες** πιθανά να έχουν μία υπεροχή στην διαδικασία επιλογής. Τελικά δεν τεκμηριώθηκε η παράμετρος αυτή.

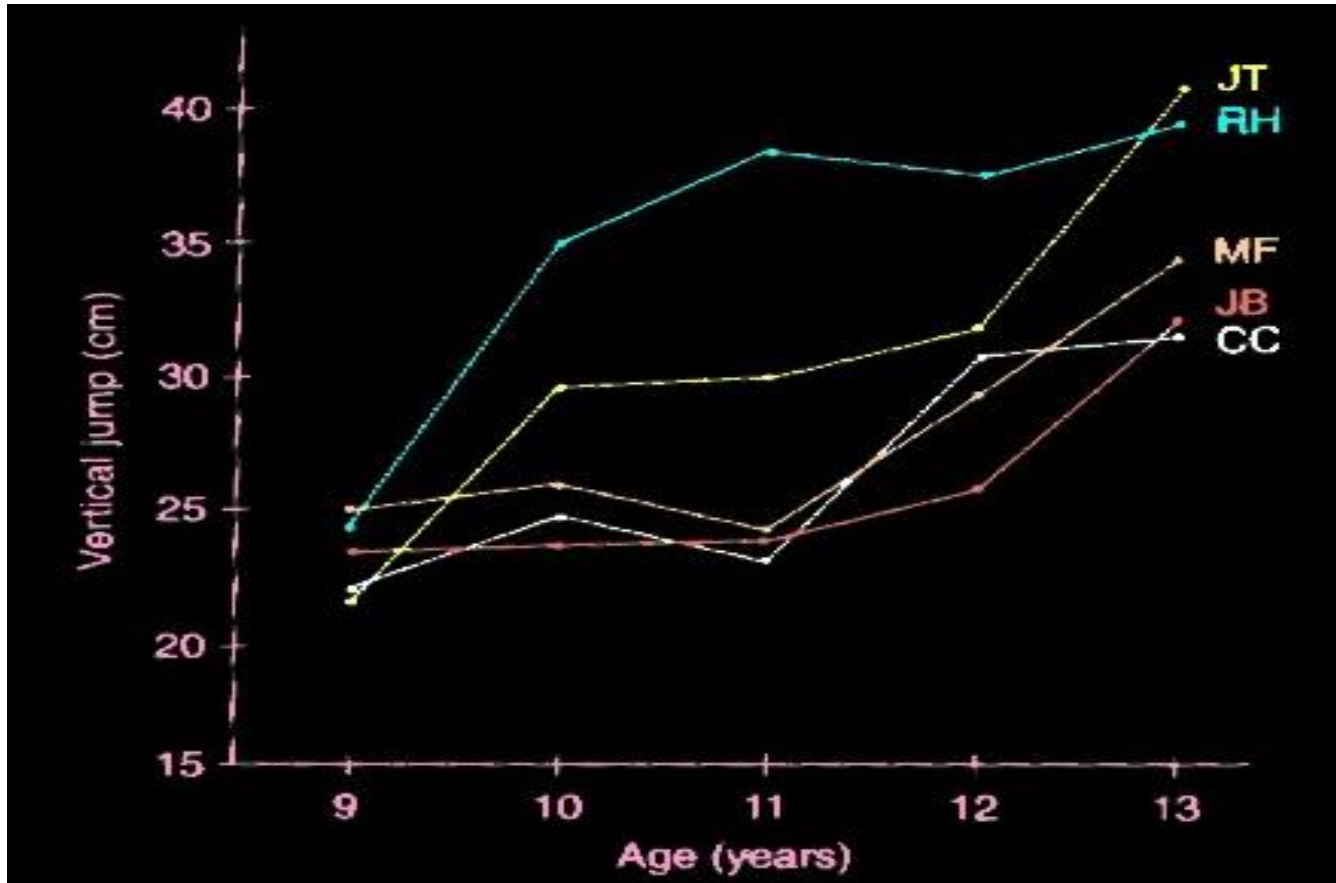

Ενδογενείς παράγοντες: Μεταβλητότητα απόδοσης 1

Συνεισφορά διαφόρων παραγόντων στην ανάπτυξη της δύναμης κατά την περίοδο της ωρίμανσης [Kraemer et al. 1989].

Ενδογενείς παράγοντες: Μεταβλητότητα απόδοσης 2

Μεταβλητότητα της απόδοσης μέχρι την έναρξη της εφηβείας
(Rowland 1996)

Συμπεράσματα

- Η τελική επιλογή είναι μία μακρόχρονη διαδικασία.
- Οι παγκόσμιοι πρωταθλητές **μειώνουν** πιο αργά την μεταβλητότητα της απόδοσης σχέση με τους αθλητές εθνικού επιπέδου.
- Αν ένας αθλητής υστερεί σε έναν τομέα μπορεί να τον **αναπληρώσει** με την απόδοση του σε άλλον τομέα. Αυτό είναι ιδιαίτερα εμφανές σε αθλητές ομαδικών αθλημάτων.

Εξωγενείς παράγοντες

- Η προπόνηση.
- Οικογενειακό περιβάλλον.
- Στάση μικρό και μακρόκοσμου στον αθλητισμό.
- Κίνητρα.

Ταλέντο

Παράγοντες Ταλέντου: Παραδείγματα κριτηρίων επιλογής κατά άθλημα

Ταλέντο: Βιολογική Παράμετρος 1

- Φυσική Κατάσταση (εκρηκτικότητα) + Τεχνική+αναπτυγμένα ανθρωπομετρικά χαρακτηριστικά: **Ατομικά αθλήματα**
  - Ταχύτητες Κολύμβηση
  - Άλτες
  - Ρίπτες

Ταλέντο: Βιολογική Παράμετρος 2

Φυσική Κατάσταση: Ατομικά αθλήματα

- Sprinters (εκρηκτικότητα, ισχύς).
- Αθλητές Αντοχής (αερόβια, αναερόβια ικανότητα).

Ταλέντο: Βιολογική Παράμετρος 3

- Φυσική κατάσταση+Αναπτυγμένα ανθρωπομετρικά χαρακτηριστικά+Υψηλή ικανότητα επιλογής κίνησης:
  - Ομαδικά Αθλήματα

Ταλέντο: Βιολογική Παράμετρος 4

- Εκρηκτικότητα +Υψηλή συναρπαστική ικανότητα:
  - Γυμναστική

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ταλέντο

Μοντέλα μακρόχρονου σχεδιασμού

Μοντέλα μακρόχρονου σχεδιασμού

---

1. Πρώιμης εξειδίκευσης
2. Πολύπλευρης κατεύθυνσης

Ταλέντο

Μοντέλα μακρόχρονου σχεδιασμού: Μοντέλο πρώιμης εξειδίκευσης

Οικονομική παράμετρος και αγωνιστικός αθλητισμός

Σύμφωνα με τους **Hogan and Norton (2000)** το κόστος χρυσού και αργυρού μεταλλίου είναι 37 και 8 εκ. \$ αντίστοιχα.

Έναρξη Προπόνησης: Εμπειροτεχνική προσέγγιση

- Σύμφωνα με την θεωρία αυτή χρειάζονται τουλάχιστον 10 χρόνια προετοιμασίας για την μεγιστοποίηση της απόδοσης.

[Simon and Chases 1973]

- Για τον παραπάνω λόγο προτείνεται η **έναρξη** της περιόδου να αρχίσει από μικρή ηλικία και να είναι **εξειδικευμένη** με το άθλημα.

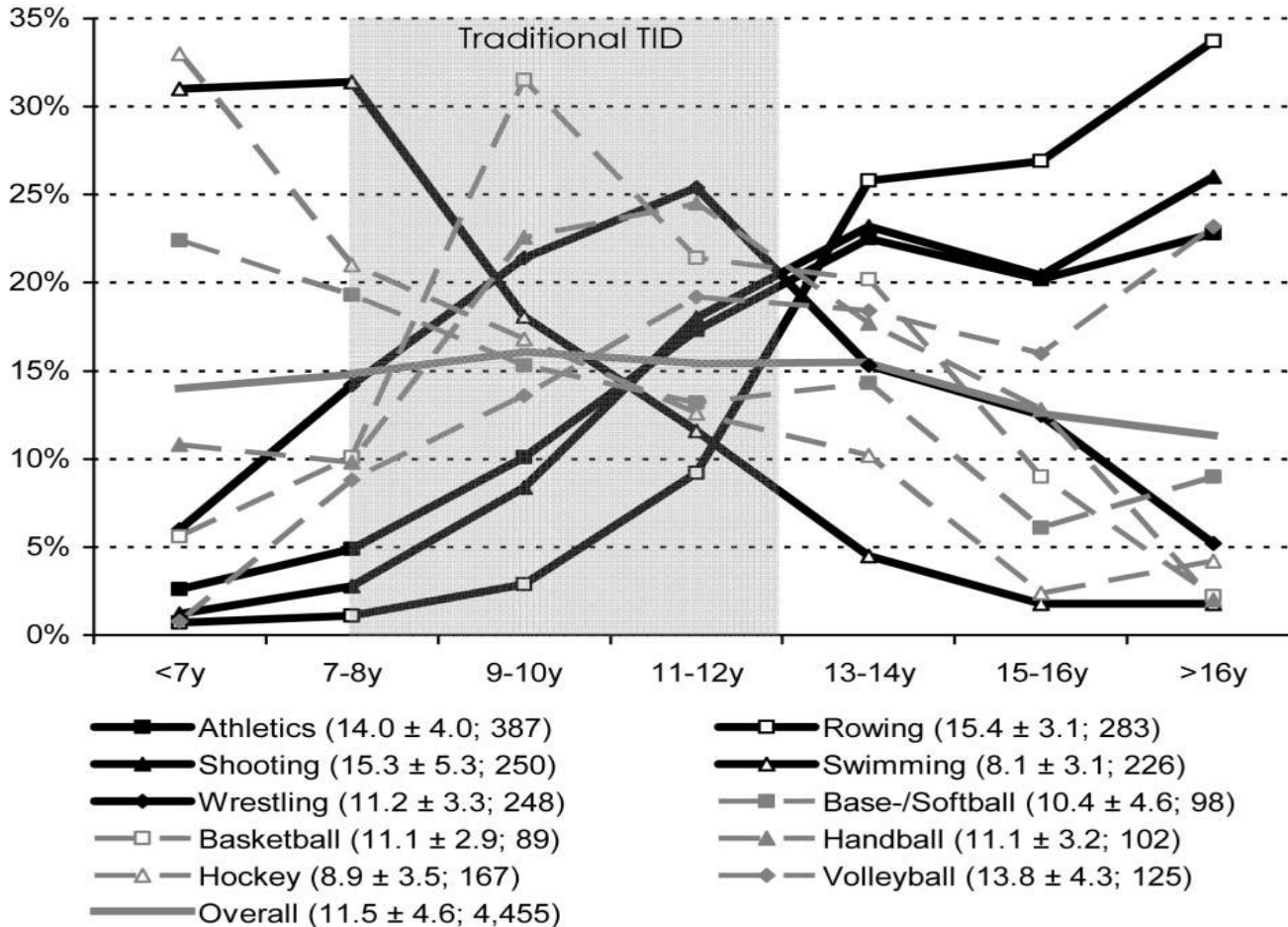
Γιατί; (Gullich and Emrich, 2006)

- Η αθλητική επιτυχία είναι αποτέλεσμα μία γραμμικής μακρόχρονης πορείας σε ένα άθλημα.
- Η επιτυχία αυξάνει με παρατεταμένη προπόνηση και συμμετοχής σε αγώνες του δοσμένου αθλήματος
- Πρώιμη συμμετοχή σημαίνει:
  - Πρώιμη επιτυχία, συμμετοχή στα εξειδικευμένα προγράμματα που θα οδηγήσουν και σε **πρώιμη μεγιστοποίηση** της απόδοσης.
  - Κατ'επέκταση, μεγαλύτερη διάρκεια υψηλής απόδοσης.

Άρα;

Ανταπάντηση 1

Περίοδος έναρξης προπόνησης (Vaeyens et al. 2013) .

Ηλικία έναρξης προπόνησης

	≤ 4 years ($n = 72$)	≥ 10 years ($n = 78$)
Age when began main sport	17.1 ± 4.5	$7.9 \pm 2.5^{***}$
Number of sports before taking up main sport	3.3 ± 1.6	$0.9 \pm 1.3^{***}$
Number of sports after taking up main sport	0.2 ± 0.5	$2.4 \pm 1.8^{***}$

Significant group differences: $***P < 0.001$.

Επίδραση ηλικίας έναρξης προπόνησης (Vaeyens et al. 2013).

Ανταπάντηση 2

Η πρώιμη εξειδίκευση σε ένα σπορ:

- Οδηγεί πιο εύκολα στην εγκατάλειψη τόσο για λόγους βιολογικούς (τραυματισμοί), όσο και ψυχοκοινωνικούς (κάψιμο ψυχής).
- Δημιουργεί κοινωνικό απομονωτισμό.
- Προκαλεί πιο μειωμένη απόδοση σε σχέση με την πολύπλευρη προετοιμασία.

[Fransen et al. 2013]

Ανταπάντηση 3

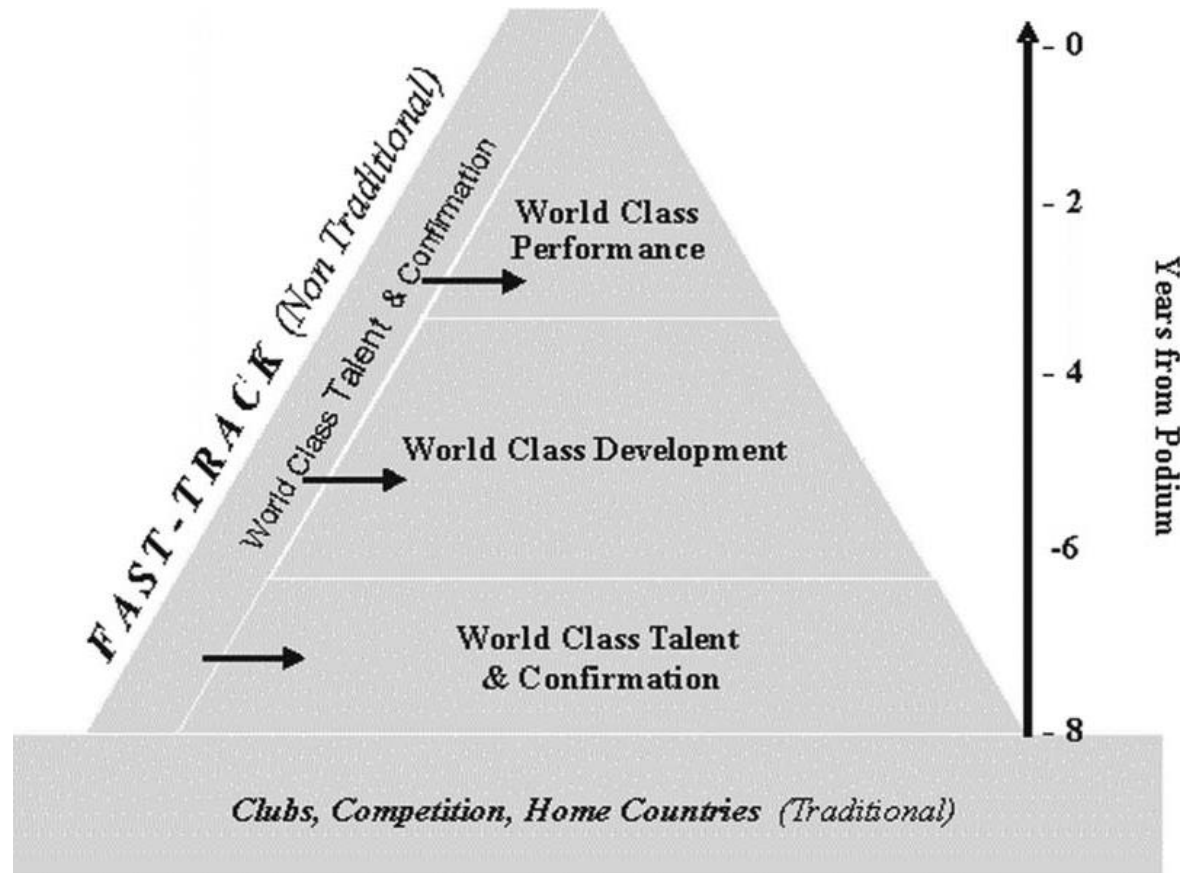
- Πολλοί Αθλητές ξεκίνησαν **αργά** την εξειδικευμένη προπόνηση.
- Πολλοί από τους κορυφαίους αθλητές συμμετείχαν **οργανωμένα** σε περισσότερο από ένα αθλήματα.
- Πολλοί από τους κορυφαίους αθλητές δεν ήταν πετυχημένοι στις **πρωιότερες** ηλικιακές κατηγορίες (>50%).
- Πολλοί θεωρούμενοι ως μη κορυφαίοι στις αναπτυξιακές ηλικίες **επέλεξαν** άλλο άθλημα και διακρίθηκαν.
- Πολλοί διακρίθηκαν χωρίς να είναι **ενταγμένοι** σε σύστημα ταλέντων.

[Vaeyens et al. 2008]

Fast Track Model

Fast track Model, όπως εφαρμόστηκε στην Αγγλία για τους Ολυμπιακούς αγώνες το 2008 [Mathys et al. 2008].

Fast Track Model

Stage	Methods	Outcome
1 (February 2007)	Mass, nationwide scale <i>public appeal</i> using a variety of communication media to all athletes throughout the UK who fulfilled the basic criteria: minimum height of 1.9 m for men and 1.8 m for women, aged between 16 and 25 years, and having competed at a minimum regional standard in any sport	>4000 applications of which 3010 met the initial criteria. The athletes' mean age was 19.6 ± 2.9 years and they recounted to have practised 2.4 ± 1.2 different sports at minimum county competition standard
2 (May–August 2007)	1245 of the invited 2145 athletes attended the <i>assessment events</i> [i.e. a variety of generic and sport-specific skills and tactics (position-specific), physical and physiological capacities, functional movement and psycho-social analyses]	101 newly recruited athletes were selected into an 8-week apprenticeship programme in handball (15 of 131), rowing (69 of 1131), and volleyball (7 of 77), plus 10 athletes who were assigned to canoeing (fulfilling physiological criteria for rowing but not height)
3 (Summer–Autumn 2007)	Throughout an intensive <i>apprenticeship phase</i> , athletes were immersed into full-time training programmes while coaches and sports scientists tracked and benchmarked the responsiveness of athletes to these specified training interventions	48 athletes continued in the full-time training programme

Fast track Model, όπως εφαρμόστηκε στην Αγγλία για τους Ολυμπιακούς αγώνες το 2008 [Mathys et al. 2008].

Fast Track Model

	World-class			National-level			<i>t</i>
	Mean	<i>s</i>	<i>n</i>	Mean	<i>s</i>	<i>n</i>	
Internationally valid discipline-specific junior age limit	18.7	1.1	347	18.6	1.2	222	N.S.
Age of onset of . . . (years)							
Training in general	9.1	3.7	345	8.8	3.7	220	N.S.
Competing in general	10.9	3.7	330	10.8	4.2	214	N.S.
Training in individual main sport	11.4	4.6	344	10.2	4.1	219	10.32**
Competing in main sport	13.1	4.3	326	12.0	4.2	212	7.84**
International championship debut	18.0	3.6	337	17.0	3.8	190	7.39**
Training in other sport(s)	9.6	5.5	184	8.8	4.7	91	N.S.
Competing in other sport(s)	10.8	5.7	143	9.9	4.6	65	N.S.
Duration until junior age limit (years)							
Training in general	9.4	3.5	338	9.9	3.5	217	N.S.
Training in individual main sport	7.4	3.9	338	8.6	3.7	217	12.51**
Training in other sport(s)	4.5	5.9	309	3.3	4.9	197	5.35*
Training volume (number of sessions)							
Total until age 10 years	391	594	316	428	564	189	N.S.
Total at age 11–14 years	832	630	325	785	553	195	N.S.
Total at age 15–18 years	1419	833	332	1310	617	209	N.S.
Individual main sport until age 10 years	235	685	330	252	358	207	N.S.
Individual main sport at age 11–14 years	610	571	328	616	484	206	N.S.
Individual main sport at age 15–18 years	1241	840	333	1186	632	213	N.S.
Individual main sport until junior age limit	2369	1872	331	2329	1299	202	N.S.
Other sport(s) until age 10 years	187	430	272	136	362	166	N.S.
Other sport(s) at age 11–14 years	208	380	250	117	273	157	6.79**
Other sport(s) at age 15–18 years	153	348	210	63	172	138	7.95**
Other sport(s) until junior age limit	631	897	250	410	732	148	6.48*

* $P < 0.05$, ** $P < 0.01$.

Fast track initiative, όπως εφαρμόστηκε στην Αγγλία για τους Ολυμπιακούς αγώνες το 2008 [Mathys et al. 2008].

Πρόταση

Όταν ένας έφηβος αθλητής:

- **Υστερεί** σε ένα άθλημα,
- η θέλει να **εγκαταλείψει** το άθλημα που προπονείται,

χρήσιμο θα ήταν να **στραφεί** σε άλλο άθλημα.

Σχόλιο

Τελικά ποια επιλογή είναι καλύτερη:

- Η επιλογή **ενός** αθλήματος ή η **διαδοχή** αθλημάτων;
- Πως θα οργανωθεί αυτό;

Αξιοποίηση ταλέντου: Προπονητικός σχεδιασμός

1. Μακρόχρονος
2. Ετήσιος

Σχόλιο: Δεν είναι καθόλου σίγουρη η
αποτελεσματικότητα του μακρόχρονου
σχεδιασμού

Οργάνωση Αξιοποίησης

1. Κλειστό Αθλητικό Σχολείο.
2. Μεικτό σύστημα.
3. Σωματειακή ανάπτυξη.

Σχόλιο: Αποτελεσματικότερη είναι η δεύτερη και τρίτη επιλογή.

Προπονητικά ερωτήματα

---

1. Γενική ή ειδική προετοιμασία;
2. Φυσική κατάσταση ή Τεχνικοτακτική προετοιμασία;

Χρονικός καταμερισμός Μακρόχρονου Σχεδιασμού

A:

Αγώνισμα	Ε.Φ	Εξειδ.1	Εξειδ.2	Εξειδ. 3	ΜΕ
Εκρηκτικότητα	8-9	10-12	14-15	17-19	19+
Αντοχής	9-11	10-18	18-22	18+	
Τεχνικής	5-6	9-11	12-14	15-16	17+

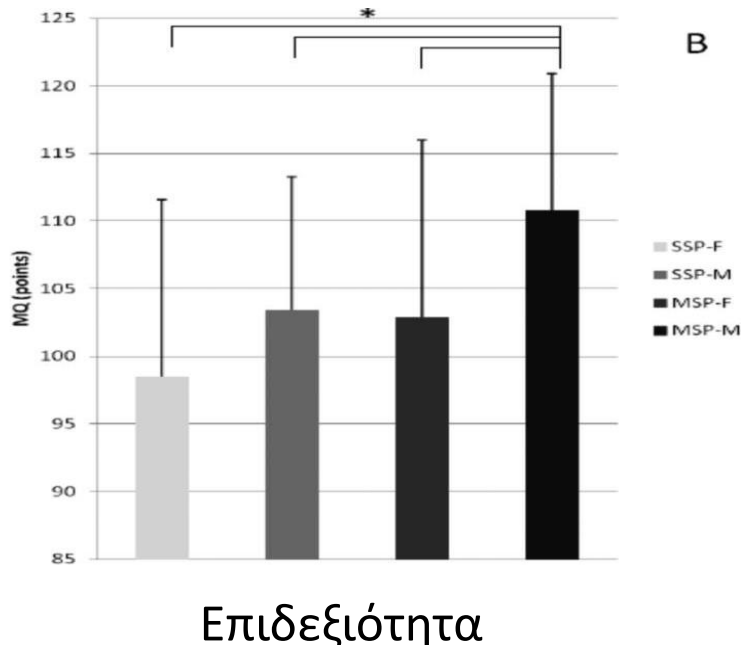
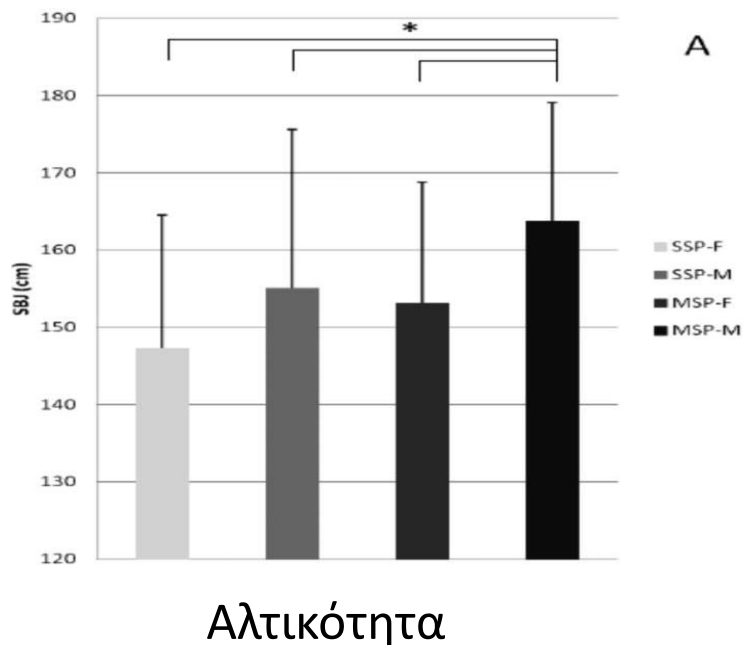
Περιεχόμενα προπόνησης

Περιεχόμενα προπόνησης [Letzelter 1985]

Διαφοροποίηση Γενικής και ειδικής προπόνησης [Fransen et al. 2012]

1^η στήλη: ένα άθλημα με λίγες ώρες προπόνησης, **2^η στήλη:** ένα άθλημα πολλές ώρες προπόνησης, **3^η στήλη:** πολλά αθλήματα λίγες ώρες προπόνησης, **4^η στήλη:** Πολλά αθλήματα πολλές ώρες προπόνησης.

Σχεδιασμός Προπόνησης σε προπονητικούς στόχους 1

Προπ στόχοι	Προ-Εφηβεία	Εφηβεία.1	Εφηβεία 2
Ταχύτητα	+++	+++	+++
Δυναμη	+	++	+++
• Δύναμη(Υ)		+++	+ ++
• Δύναμη(NM)		+++	+ ++
Α.Δύνης	+++	+ ++	+ +
Δρομ Αντοχή	+++	++	++
Αερ Αντοχή	+++	+++	+ ++
Αν Αντοχή		++	+ ++
ΠλειομΠροπόνηση	++	+++	+++

Σχεδιασμός Προπόνησης σε προπονητικούς στόχους 2

Προπ στόχοι	Προ-Εφηβεία	Εφηβεία.1	Εφηβεία 2
Ευκαμψία	+	+++	+++
Συντονισμός	+++	+++	+++
Τεχνική	+++	+++	+++
Τακτική			
• Ατομική	+++	+++	+++
• Τμηματική	++	+++	+++
• Ομαδική		+	++

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Κοτζαμανίδης Χρήστος,
«Προπονητικές Προσαρμογές στις Αναπτυξιακές Ηλικίες. Ταλέντο». Έκδοση:
1.0. Θεσσαλονίκη 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:
<http://eclass.auth.gr/courses/OCRS303/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Τέλος ενότητας

Επεξεργασία: Μαριάνα Χ. Κοτζαμανίδου
Θεσσαλονίκη, Εαρινό εξάμηνο 2014-2015

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

